

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 21g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
articolul 33 alin. (5) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998
privind sistemul public de pensii
(reexaminarea drepturilor la pensie)

CHIȘINĂU
27 octombrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 11 februarie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 27 octombrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale.” din articolul 33 alin. (5) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, ridicată de dna Eugenia Todirean, parte în dosarul nr. 3a-1220/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău format din dl Anatolie Minciuna și dnele Ecaterina Palanciuc și Veronica Negru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 18 mai 2020, dna Eugenia Todirean a depus la organul de asigurări sociale o cerere privind reexaminarea drepturilor sale la pensie pentru limită de vârstă în condițiile articolului 33 alin. (1) lit. c) din Legea privind sistemul public de pensii. Pensia dnei Eugenia Todirean a fost recalculată începând cu data de 1 iunie 2020.

4. La 14 septembrie 2020, dna Eugenia Todirean a depus la Casa Națională de Asigurări Sociale o cerere prealabilă prin care a solicitat reexaminarea pensiei sale pentru limită de vârstă începând cu data de 1 ianuarie 2020, data nașterii dreptului său la noua pensie.

5. La 24 septembrie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a emis o decizie prin care a respins cererea prealabilă pe baza articolului 33 alin. (5) din Legea privind sistemul public de pensii, potrivit căruia noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea.

6. La 27 octombrie 2020, dna Eugenia Todirean a formulat o acțiune în justiție împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale prin care a solicitat

anularea deciziei din 24 septembrie 2020 și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula pensia începând cu data de 1 ianuarie 2020 și de a-i achita pensia recalculată pentru perioada 1 ianuarie 2020 – 31 mai 2020.

7. La 3 iunie 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a hotărât respingerea acțiunii dnei Eugenia Todirean. Instanța de judecată a motivat incidența articolului 33 alin. (5) din Legea privind sistemul public de pensii.

8. Hotărârea primei instanțe a fost contestată cu apel.

9. În cadrul examinării cauzei în ordine de apel, dna Eugenia Todirean a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 33 alin. (5) teza întâi din Legea privind sistemul public de pensii.

10. Printr-o încheiere din 18 ianuarie 2022, Curtea de Apel Chișinău a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

11. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

[...].”

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii sunt următoarele:

Articolul 33
Reexaminarea drepturilor la pensie

„[...]”

(5) **Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale.** În cazul transferării la altă categorie de pensie prevăzută de prezenta lege, termenul de transfer se stabilește conform art. 11 alin. (2).

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei sesizării privind excepția de neconstituționalitate

13. Autoarea sesizării susține că prevederile contestate, care stabilesc că noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale, îi încalcă dreptul de proprietate și dreptul la asistență și protecție socială.

14. Autoarea sesizării pretinde că prevederile contestate nu reglementează posibilitatea recalculării pensiei de la data când pensionarul a dobândit acest drept potrivit legii, indicând în acest sens prevederile articolului 33 alin. (4²) din Legea privind sistemul public de pensii (în redactarea Legii nr. 168 din 6 decembrie 2019), *i.e.*, 1 ianuarie 2020. Autoarea afirmă că pot surveni situații când persoana din motive obiective a depus cererea respectivă mai târziu de data la care au intrat în vigoare prevederile care reglementează condițiile aferente dreptului la recalcularea pensiei.

15. În opinia autoarei, prevederile contestate sunt contrare articolelor 46, 47 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate, ridicată de o parte în proces, este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie articolul 33 alin. (5) teza întâi din Legea privind sistemul public de pensii. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ care are ca obiect reexaminarea pensiei pentru limită de vârstă. Prin urmare, Curtea reține că prevederile contestate sunt aplicabile litigiului aflat pe rolul instanței de apel.

21. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autoarei sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental.

22. Autoarea sesizării susține că prevederile contestate încalcă articolele 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*], 47 [*dreptul la asistență și protecție socială*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

23. Cu privire la articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 20).

24. Cu privire la articolul 46 din Constituție, Curtea subliniază că acesta oferă protecție doar bunurilor actuale ale unei persoane. Veniturile viitoare nu pot fi considerate „bunuri”, cu excepția cazului în care dreptul a fost deja câștigat sau este sigur că va fi plătit (DCC nr. 8 din 5 ianuarie 2018, § 24; DCC nr. 189 din 21 decembrie 2021, § 33). În această cauză, norma contestată prevede acordarea noilor drepturi la pensie începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea de reexaminare a pensiei de către titular. Având în vedere că până la depunerea cererii pentru reexaminarea drepturilor la pensie autoarea excepției nu a câștigat noile drepturi la pensie, Curtea reține că norma contestată nu face incident articolul 46 din Constituție.

25. Cu privire la argumentele care pretind încălcarea articolului 47 din Constituție, Curtea reține următoarele. Potrivit normei contestate, pensia stabilită anterior nu poate fi recalculată din oficiu, ci pe baza cererii beneficiarului și se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale. Exercițiul dreptului la reexaminarea drepturilor la pensie ține de titular, care decide când și în ce condiții să obțină recalcularea pensiei, inclusiv a celei pentru limită de vârstă (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 188 din 7 decembrie 2021, § 64). Curtea observă că persoanele care continuă să activeze după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă au dreptul la recalcularea acestor drepturi o dată la doi ani cu condiția îndeplinirii stagiului ulterior de cotizare (art. 33 alin. (1) lit. c) și alin. (4¹) din Lege). Acordarea noilor drepturi la pensie sau respingerea cererii respective se face prin decizie, emisă de organul teritorial de asigurări sociale (art. 31 alin. (3) din Lege).

26. Cu privire la momentul acordării noilor drepturi la pensie, Curtea observă că acesta e stabilit în funcție de două fapte generatoare de efecte

juridice: formularea de către pensionar a unei cereri și, respectiv, emiterea unei decizii de către organul teritorial de asigurări sociale.

27. Autoarea excepției susține că deși articolul 33 alin. (4²) din Legea privind sistemul public de pensii stabilește ca pensia să fie reexaminată începând cu 1 ianuarie 2020, dispozițiile contestate stabilesc că noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale.

28. Sub acest aspect, Curtea nu poate reține argumentul autoarei sesizării în care aceasta pretinde că momentul în care ar fi câștigat dreptul la recalcularea pensiei sale este cel indicat în articolul 33 alin. (4²) din Lege, *i.e.*, 1 ianuarie 2020, de vreme ce, *de jure*, dreptul la reexaminarea pensiei în cazul în care pensionarul activează sau a activat în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă a apărut la 1 ianuarie 2017, când a intrat în vigoare Legea nr. 290 din 16 decembrie 2016, prin care s-a amendat Legea privind sistemul public de pensii (a se vedea DCC nr. 18 din 16 februarie 2017, § 25), iar condițiile aferente exercițiului acestui drept au fost modificate ulterior, de ex., prin Legile nr. 165 din 26 iulie 2018 și cea indicată de autoarea sesizării - nr. 168 din 6 decembrie 2019. Așadar, în acest caz, data de 1 ianuarie 2020 este momentul de la care se pot depune cereri în vederea recalculării drepturilor la pensie potrivit regulilor/formulelor modificate prin aceeași Lege.

29. Din perspectiva Constituției, pentru respectarea dreptului la asigurare în caz de bătrânețe este suficient că legislatorul a reglementat dreptul de a solicita reexaminarea drepturilor la pensie, având în vedere că după survenirea riscului asigurat persoana continuă să achite contribuții la bugetul asigurărilor de stat.

30. Așadar, Curtea reține că prevederile contestate nu aduc vreo ingerință în articolele 46 și 47 din Constituție. Din acest motiv, Curtea constată că în acest caz nici articolul 54 din Constituție nu este incident.

31. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „Noile drepturi la pensie se acordă începând cu luna următoare celei în care a fost depusă cererea și actele necesare la organul de asigurări sociale.” din articolul 33 alin. (5) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii ridicată de dna Eugenia Todorean, parte în dosarul nr. 3a-1220/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 27 octombrie 2022

DCC nr. 143

Dosarul nr. 21g/2022